

zu Handen des Obmannes Herrn Josef Rajšp,
in Erledigung der Eingabe vom 10. Juli 1. J.
Z. 166, zur Kenntnisnahme.

Für den Vorsitzenden

Netoliczka.

Počitniški tečaj.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem priredi v dneh 5., 6., in 7. septembra 1910 v Mariboru počitniški tečaj, na katerem bodo predavali priznani profesorji-strokovnjaki. Dne 8. sept. je izlet na Stanko Vrazov dom v Cerovec pri Ormožu. Slovensko štajersko učiteljsko društvo hoče s tem posebno počastiti spomin velikega Ilirca — našega rojaka, da bo v Mariboru v počitniškem tečaju predavanje profesorja g. dr. Plešiča o ilirski dobi, s posebnim ozirom na Stanko Vraza in da se vrši izlet na Stanko Vrazov dom. Izleta se lahko udeleži vsakdo, tudi oni, ki ne bodo v tečaju. Ako se oglasi precejšnje število izletnikov, se od Zveze ukrene zaradi znižane vozne na železnici. Ako se pa javi do 15. t. m. vsaj 15 do 20 učiteljev in učiteljic, ki bi iz Ormoža čez Varaždin se peljali v Zagreb na tamošnje šolsko razstavo, potem je voljna Zveza privediti tudi tak izlet in eventualno preskrbeti ugodnosti.

Vsa tozadevna vprašanja kakor tudi javljanje za tečaj je nasloviti na Zvezinega tajnika tov. Ig. Šijanec, učitelja v Gornjem gradu.

Podrobnejši vzporedi i. t. d. se objavijo pravočasno.

Tajnik prosi za naznanilo letošnjih društvenih članov, ker želi v počitnicah sestaviti pregled. Blagajniku pa naj društva takoj pošljejo članarino (1 K od člana), ker moramo plačati Lehrerbundu polletno članarino.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj je zborovalo ob ne preveč obilni udeležbi 14. julija v Ptujski okoliški šoli. Predsednik tov. Ogorelec pozdravi navzoče, generalnega zastopnika „Prve češke“ g. Gorupa iz Trsta, posebno pa g. dr. Bela Stuhca, ki se je odzval njegovega povabila in prišel predavati o tuberkulozi in škrofulozi, ter javlja, da sta nanovo pristopila k društvu gđe. M. Gandetova (St. Vid) in gđe. Marta Gobec (St. Janž na Dravskem polju). Nato otvori zborovanje.

Generalni zastopnik „Prve češke“ je izjavil o pomenu in vrednosti življenjskega zavarovanja v narodno-gospodarskem in posebej v učiteljsko-socialnem oziru. Poudarjal je, da je 88% Angležev zavarovanih; so pa tudi najbogatejši narod in prvi na gospodarskem polju. Tam pride po smrti denar v hišo, pri nas pa ubožstvo, zavarovani so po tri do štiri krat; deklica z doto se lahko omoži, mladenič ima kapital na razpolago za gospodarstvo, trgovino, obrt, študije — pri nas pa temelji vse na dolgovih, vse zastaja, ker je zavarovanih le 10%, v mestih 20%. Doseglo bi se pa lahko vsaj 50%, kar bi pomenilo letno 180 milijonov. Ogromen kapital! Napredek bi se pojavil na vsakem polju, gospodarska neodvisnost bi zavladovala, ugled med ostalimi narodi pa bi raste. — Ker našega naroda še nihče ni počel o pomenu zavarovanja na življenje, vabi govornik učiteljsko, naj sodeluje z družbo ter širi idejo zavarovanja med ljudstvom. Pripomnil je še, da je „Prva češka“ edina slovanska družba, ki je najcenejša in najkulantnejša, ki prispeva CM družbi ter ima dobičkanosno pogodbo s socialnim odsekom.

Nato nam je gosp. dr. Bela Stuhc prav mišno in zanimivo predaval o tuberkulozi in škrofulozi. Posebno je bil napako staršev, ki puste svojo dečo valjati se v nesnagi, največji pospeševalki omenjenih bolezni. Zanimivemu in stvarnemu predavanju je učiteljsko burno aplaudiralo.

Obema govornikoma se je tov. predsednik laskavo zahvalil.

Delegatom za letošnjo XXII. skupščino „Zaveze“ v Rudolfovem sta bila izvoljena tov. Duller in Gorjup, namestnikom tov. Žiher.

Da ni zanimiv vzporedi in še precej ugodno vreme privabilo več članov k zborovanju, kaže vsekakor piškavo stanovsko zavest. — Skoro večina pri zborovanju navzočih članov se je tudi popoldne sestala v okoliški šoli, kjer je generalni zastopnik „Prve češke“ dve uri podajal razna pojasnila, ki so potrebna sotrudnikom. —je.

Učiteljsko društvo za mariborsko okoličje zboruje v četrtek dne 11. avgusta ob 10. uri. Ker imamo več dopisov, ki čakajo skupnega pogovora, prosimo polnoštevilne udeležbe, tembolj, ker v počitnicah ne moremo lahko zborovati.

Zborovali bomo tokrat va vrtu, oz. v verandi Narodnega doma.

Pozdravlja vas

odbor.

Srednješolski vestnik.

**** Strelne vaje na srednjih šolah.** Nekateri dunajski listi že vedo poročati o podrobnostih te „reforme“ srednjih šol. Že v prihodnjem šolskem letu se bodo udeležile na vseh gimnazijah, realkah in enakovrednih zavodih strelne vaje kot neobvezen predmet. Domo-branska poveljstva so baje že pozvala deželne šolske svete, da bi sestavili seznam in- struktorjev za streljanje, nadalje pušk, stre- liva itd. — da bi se mogel že z oktobrom za- četi reden pouk. Udeležba bo prostovoljna samo za dijake obeh najvišjih razredov na gimna- zijah in realkah. Prve tedne se bodo vršile v telovadnicah strelne vaje s kopicami. Na po- mlad pa se bodo pričele na vojaških streliščih z ostrimi patronami: ako ne bi bilo primernih vojaških strelišč, pa se bodo te vaje vršile na vežbališčih meščanskih strelnih klubov ali gard. Poučevali bodo v garnizijskih mestih posebej v to določeni častniki, v ostalih pa telovadni učitelji ali profesorji sploh, ki so streljanja vešč. Ministrstvo za domobranstvo bo skrbelo za stroške in za varnost dijaštva; o učenih uspehih bodo mu pa instruktorji potom kornih poveljstev koncem šolskega leta poročali. V častniških krogih vlada mnenje, da bodo imele strelne vaje velik vojaški pomen. Mladina si bo pridobila tekom dveh poslednjih let na srednji šoli veliko, koristno prakso za svoje prostovoljno vajaško leto; pouk o strelbi jim bo potem s teoretične in praktične strani igrača, kar bo imelo svoje ugodnosti za častnike-ūči- telje in prostovoljce-ūčence. Armada bo dobila iz vrst srednješolskih prostovoljcev mnogo do- brih strelcev in, kar je še mnogo važnejše, dobrih instruktorjev za ostalo moštvo. Možno je, da je ta uredba v zvezi z uve- denjem dveletne vojaške službe. Toda to se bo šele pokazalo.

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v 8. letošnji številki to-le vsebino: Palica bajalica. Marija Zopfova. Pesem. — Zalostna dogodka. Ivo Trošt. Po- vest. — Pomlajenje. Simon Palček. Pesem s podobo. — Najlepša pohvala. Ivo Trošt. Povest. — Pred nevihto. Bogomil Gorenjko. Pesem. — Potrebna lastnost ali ne. Ivo Trošt. Črtica. — Slen. Ivo Trošt. Opis s podobo. — Dan. Makso Smole. Pesem. — Mati in sin. I. P. Cveta. Slika iz mestnega živ- ljenja. — Vedno tako. E. Gangl. Pesem s podobo. — Zakaj polaga kukavica jajca v tuja gnezda. F. Palnak. Basen. — Kdo je sre- nejši? Bogomil Gorenjko. Pesem. — Osla in nož. Ivo Trošt. Basen. — Janko pojde na božjo pot. Jos. V. and. Pesem. — Pa- patu za god. Marija. Pesem. — Morska tišina. Jos. V. and. Pesem. — Pouk in za- bava. — Senčna podoba. — Rešitev zastavice v podobah v sedmi številki. — Besedna na- loga. — Tri stoletja. — Kri iz nosa. — O rožah. — Izrek. — Kotiček gospoda Doro- poljskega.

Otrok. Nasveti v dosego pametne do- mače vzgoje ob preprostih razmerah. Po nem- škem izvirniku priredil Magister. — Natisnil in založil A. Slatnar v Kamniku. — Stane: 1 izvod 20 vin., 10 izvodov K 1-80, 100 iz- vodov K 16- brez poštnine.

Redovne vaje. I. V. členu in v čet. Raz- ložil dr. Viktor Murnik. II. V zboru in v praporu. Po dr. Jindřicha Vanička spisu „Vykład evičeni pořadových“. V Ljubljani 1910. Založilo tel. društvo „Sokol“ v Ljubljani. Cena 1 K 80 vin. — Dr. Viktor Murnik, organizator slovenskega Sokolstva, nam je podal delo, ki ga moramo v vsakem oziru imenovati v z o r n o. Naj ne bo slovenskega telovadca, ki bi bil brez te knjige in ki bi se ne ravnal po njenih naukih! „Redovne vaje“ priporočamo naj- topeljše!

Politiški pregled.

*** Sklicanje deželnih zborov, dele- gacij in državnega zbora.** Iz poljskih kro- gov je zvedela „Hrvatska korespondenca“, da se skliče istrski deželni zbor tudi v slučaju ako ne pride do sporazumljenja med Italijani in Slovenci, odnosno Hrvati; češki deželni zbor pa da se skliče le v slučaju, ako se posreči posredovalna akcija veleposestnikov obeh na- rodnosti, da se rešijo vsaj najnujnejši predlogi. Za sklicanje deželnih zborov je določen 20. september. Sklicanje delegacij je določeno na 4. oktobra. V delegacijah se bo najprvo raz- pravljalo o ekspozeju zunanjega ministra grofa Aehrenthala in se izvrše volitve odsekov; ple- narno zborovanje je določeno šele za sredo oktobra. Državni zbor se skliče med 14. in 18. oktobrom. Državnemu zboru se predloži prora- čun, ki se že sedaj izdeluje v finančnem mi- nistrstvu. Med tem časom se bodo poizkusile posredovalne akcije med Čehi in Nemci. Pro- računski odsek bo zboroval tudi med božičnim zasedanjem deželnih zborov. Da bo to zboro- vanje omogočeno, se namerava odrediti, da bi odložili oni državni poslanci, ki so obenem de- želni poslanci, svoja mesta v proračunskem odseku. V slučaju, da bi se v jesenskem zase- danju še nadaljevala obstrukcija tudi v prora- čunskem odseku, se govori, da razpusti vlada

državni zbor in da bo vladala na podlagi § 14. Volitve se nato razpišejo in vrše takoj po novem letu.

*** Zoper cerkvene slavnosti.** Občinski svet v Josefodolu pri Jablonci na Češkem je sklenil, da se ne bo več udeleževal cerkvenih slavnosti in da bo ustavil vsa izplačila v cer- kvene svrha, ki niso zakonito določena.

*** V ogrskem državnem zboru** je očitel Sztterenyi agrarcem, da so s svojo po- litiko zakrivali, da Avstro-Ogrska nima na Bal- kanu skoro nobenega vpliva več. Nesrečna po- litika agrarcev je provzročila, da je avstro- ogrska zunanja politika popolnoma pone- srečena.

*** V bosanskem saboru** je šolski odsek sklenil, da se ne subvencionira v Bosni nika- kih šol, na katerih ni učni jezik hrvaški ali srbski. Vlada je bila proti temu, da bi se zni- žale postarke za škofijska konvikta v Travniku in Sarajevu, po 30.000. Franciškanskim zavo- dom so zvišali podpore, znižali pa škofijskim.

*** Kralj Peter obišče dunajski dvor?** Dunajski „Zeit“ poroča iz Zemuna, da menijo politični krogi belgrajski, da obišče kralj Peter po sklepu trgovinske pogodbe z Avstro-Ogrsko dunajski dvor. Ta poset bi se vršil meseca novembra tega leta, v katerem mesecu obišče kralj Peter tudi italijansko kra- ljevsko dvojico v Rimu.

*** Židje v Avstraliji.** Avstralska vlada namerava v zahodni Avstraliji naseliti en mi- lijon ruskih židov. Ves avstralski zahod ima le 184.000 prebivalcev. Po naseljevanju ruskih židov se Avstralija popolnoma poži.

Obrambni vestnik.

*** „Svobodomiselnost učiteljsko!“** Tako rohni zopet „Slovenec“, št. 174. Prevzel je sedaj že vrhovno nadzorstvo nad hrvaškim učitelj- stvom. Pač mogočnost! Zaganja se v vseučil- liški tečaj, ki ga je nameravalo prirediti hr- vaško učiteljsko v nadaljno izobrazbo tamoš- njega učiteljsva. Seveda se zaganja „Slovenec“ tudi v „Učit. Tovariša“! Pač umljivo! Izobrazba odpira ljudem oči, tako bi tudi versko vpra- šanje razjasnilo marsikomu igro klerikalizma. Toda naj se gospodje le pomirijo in naj se ne bojijo, da bo ta duh prodrl tudi do Slo- mškarjev. Dokler imate tako omejene ljudi tam, se vam ni bati, da bi vam ušli. Kar pa na- pravi napredno učiteljsko za svojo izobrazbo, zato je odgovorno edino le sebi — to naj si zapomnijo vsi „Slovenčevi“ uredniki!

*** O poliparstvu,** ki sta ga „Slovenec“ in Slomškarja pričela uganjati nad naraščanjem, bomo še obširneje pisali. Menimo, da bomo izbili tem gospodem precej domisljivosti!

*** Po kranjskem vzoru.** Z Goriškega poročajo: Vsi trije goriški klerikalni listi se bavijo v številki za številko z učiteljsvom. To je zabavljanja, sirovega obrekovanja in podlega zavijanja, da se mora vsakemu studiti. Vse to pa pisarijo z namenom: podjarmiti učiteljsvo in škodovati ljudski šoli. Sedaj žugajo ter se obračajo na gospodo na okrajnem glavarstvu v Gorici, pa narekujejo, kakšne učitelje morajo namestiti. Delajo se mogočne kakor bi imeli vso moč v rokah in grozijo: Tako mora biti, če ne, boste čutili našo pest! — Na ta način se laskajo učiteljem, ki čakajo nameščenja, da bi koga premetili ter bi stopil v črne vrste; obenem pa hočejo strahovati faktorje, ki na- meščajajo učitelje, da bi se morali ozirati le na želje klerikalcev. Če dajo klerikalci svoj pla- cet, potem se sme tega ali onega kandidata namestiti, drugače pa Bog varuj! Kakor se vidi, hočejo klerikalci na vsak način doseči, da bi se pomnožilo številce Slomškarjev, ki je sedaj vendar tako uborno pičlo! Ali se jim to posreči? Ob značajnosti učiteljsva gotovo ne!

Kranjske vesti.

—r— **Na Bledu** so se zadnjič enkrat zbrali Slomškarji na zborovanje. S prof. Do- klerjem vred jih je bilo pet. Ob tako ogromni udeležbi ni se jim zdelo vredno zborovati, kar je prof. Dokler sam poudarjal. Kakor se vidi, se Slomškarji dobro razvijajo, zato je razumljivo, kar piše „Slovenec“, da nas je pred njo — strah!

—r— **Ne samo nož — tudi strel!** Dne 13. julija letos je ob pol deseti uri zvečer nekdo ustrelil v učiteljično stanovanje v Krašnji. Ker se je učiteljica vračala s konference, je k sreči ni bilo doma. Kroglja je zadela le podobo Matere Božje in jo seveda pretrgala. — Zna- čilno je, da je deželni šolski svet ravno v Krašnje prestavil tov. Grmek! — Štrukljerna nova vera torej že rodi bogate sadove: Na Štajerskem se bliskajo noži, na Kranjskem po- kajajo pištole! O uspehih svojega krvavega na- uka bo na zborovanju Slomškove Zveze dne 8. t. m. v Rokodolskem domu v Ljubljani ro- čal Štrukelj sam, morda kar nazorno! Pri- jatelji, oborožite se z jeklenimi oklepi!

—r— **Morala Slomškarjev.** Tako-le se je izrazil te dni neki učitelj, ki je prijadral v Slomškovo Zvezo, da dobi službo na slo- venski trgovski šoli v Ljubljani: Vi napredni učitelji se ravnote po duhu časa, mi Slomškarji pa po razmerah časa!

—r— **Abstinent ali hinavec!** Pri- deta dva Slomškarja-abstinenta v neko ljub- ljansko delikatesno trgovino in si naročita gnjati.

Poleg lakote je eden izmed teh začutil tudi žejo. „Ti,“ pravi ta žejni „abstinent“-Slomškar svojemu prijatelju, „bi si li ne privoščil ko- zarčka črnega vina? Gnjat in črno vino — to je dobrota, hm!“ — Debelo pogleda abstinent „abstinenta“, rekoč: „Kaj pa misliš? Ali nisi abstinent?“ — „Kaj tisto,“ se odreže drugi, „saj naju tu nihče ne vidi!“ — Ne vemo, je li si „abstinent“ naročil črnega vinčka ali ne, toda značilna je vsekakor ta dogodka o „ab- stinentu“, ki ne pije vina, kadar ga nima. Nikar ne vprašajte poštenjaka S m r d e l a, ako pozna tega imenitnega Slomškarja-„ab- stinenta“!

—r— **Iz Postojne** nam pišejo: Slabe gmotne razmere, ki v njih živi kranjsko učiteljsvo, in pa krivice, ki jih dele šolska obla- stva naprednemu učiteljsvu pod vlado barona Schwarzja, so prisilile učitelja Stritarja, da daje slovo svoji nevhvaležni domovini ter se pre- seli v Solkan pri Gorici, kjer se mu bo rezal boljši kruh in ne bo izpostavljen nevarnosti, da bi bil za svoje delovanje v šoli in izven šole celo preganjan. Postojna bo učitelja Stritarja jako težko pogrešala, zakaj bil je učitelj v pravem pomenu besede ne samo v šoli med štirimi stenami, ampak šel je tudi na delo med ljudstvo. Albin Stritar je bil ustanovitelj in pevovodja pevskega društva „Postojna“, vnet sodelovalec salonskega orkestra in tamburaškega zbora, duša ljudske knjižnice in čitalnice, va- ditelj Sokola, skratka: kjer je bilo treba delati, tam je žrtvoval Stritar svoje zmožnosti, svojo pridnost in delavnost. Poleg tega je bil pa tudi v šoli v vsakem oziru na svojem mestu ter je užival splošno zaupanje in spoštovanje staršev, otrok, tovarišev in predpostavljencev. Albin Stritar je napreden učitelj in tako kakor Stritar dela vse napredno učiteljsvo, ki pa, žal, žanje za svoje delo in trud grdo nevhvaležnost. Solkanecem čestitamo od sra, da dobe tako izvrstnega učitelja. Koliko simpatij si je pri- dobil Stritar med vrliimi naprednimi Postojn- čani, je pokazala njegova odhodnica dne 28. ju- lija. Prostrana dvorana Narodnega hotela je bila polna prijateljev naprednega učiteljsva. Zastopani so bili v velikem številu starši, žu- panstvo, krajni šolski svet, učiteljski zbor, So- kol, pevski zbor, tamburaški zbor i. dr. Od- hodnico je otvoril kučigazda g. Fran Paternost s premišljenim nagovorom, ki je slavil v imenu staršev in Sokola Stritarjeve zasluge za šolo in Sokolstvo. Nato je udaril tamburaški zbor sokolsko koračnico, ki je zbudila splošno na- vdušenje. Pevski zbor je proizvajal krasne me- šane zборе, moške zборе, ženske zборе, čve- terospeve in dvospeve, med katerimi je posebno ugajal Juvančev „Rožmarin“. Kakor pevec, prav tako so bili na svojem mestu tudi vrli tamburaši. Umevno je obsebi, da ni manjkalo tudi navdušenih napatnic. Napivalo se je po- slavljajočemu učitelju od strani staršev, župan- stva, krajnega šolskega sveta, šolskega vodstva, Sokola, pevskega in tamburaškega zbora itd. Pevski zbor mu je podaril v spomin zlato ve- rižico. Končno se je pa tov. Stritar v izbranih besedah vsem govornikom toplo zahvalil. Tako spoštuje naprednega učitelja ljudstvo in tako kakor Stritar si pridobi napreden učitelj z de- lom med ljudstvom zaupanje in spoštovanje ljudstva. In tako kakor Stritar deluj med ljud- stvom vsak napreden učitelj!

—r— **Podelitve premij učiteljsvu.** Iz ustanove Frana Metelka so dobili premije po 80 K 51 vin. sledeči nadučitelji: Andrej Skulj v Tržišču, Ivan Kocijantič v Bušči vasi, Leopold Punčuh v Gornjem Logatecu, Josip Ažman v Breznici, Martin Matko v Toplicah in šolski voditelj Fran Stular v Petrovi vasi. — Nadalje so dobili iz imetja bivšega dru- štva za obdelovanje vrtoz premijo po 71 kron 41 vin. nadučitelj Josip Perz v Koprivniku, nadučitelj Makso Bajc v Igavasi in šolski vo- ditelj Josip Gorišek v Dobilčah.

Štajerske vesti.

—s— **Okrajni šolski svet celjski** je imel dne 28. pret. mes. svojo redno sejo, v kateri so se vzele na znanje razne tekoče za- vede; priporočila se je neka prošnja za staro- stno doklado: ugodilo se je ugovoru nekega uda krajnega šolskega sveta zoper redno globo, ki mu jo je naložil krajni šolski svet; nekemu krajnemu šolskemu svetu se je dovolilo upora- biti obresti stavbnega zaklada; sklenilo se je ponovno urgirati rešitev zadeve glede šolske stavbe za celjsko okoličje, kar je mestni urad prepovedal nadaljno uporabo sedanjih prostorov za paralelke; odobrila se je kupna pogodba glede prodaje stare šole v St. Jurju ob j. z., ponovno se je urgiralo izvršitev sklepa glede nabave dvojčičnega pečata za okrajni šolski svet; za krajnega šolskega ogleda v Petrovčah se je imenoval Franc Turnšek, pos. v Gorici namesto dosedanjega šol. ogleda nadučitelj Petriča, ki je odložil to mesto; pregledali, ozi- roma odobrili so se računi krajnih šolskih za- kladov; razpravljalo in ukrepalo se je glede spornih zadev med načelnikom krajnega šol- skega sveta in šolskim voditeljem v Petrovčah; vzelo se je na znanje poročilo nemškega na- dzornika o nadzorovanju nemške šole v Vojniku in poročilo slovenskega nadzornika o nadzoro- vanju šol v Galiciji in Zg. Ponikvi itd.

—s— **Nadzorovanje.** Pretekli teden je nadzoroval nekatere šole v gornjegrajskem okraju dež. šol. nadzornik Peter Končnik.